

Høringssvar fra Høvik menighetsråd, Bærum prosti, Oslo bispedømme, vedrørende Justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser

Høringstema 1: Hvordan øke kvaliteten og antall deltakere i gudstjenesten.

Høringsspørsmål

1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke? 1b: Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen? 1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover? 1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester

I Høvik menighet ble arbeidet med å utvikle nye liturgier for hovedgudstjenestene en god prosess uten mye friksjon, med stor grad av involvering fra stab, menighetsråd og menighet. Det opplevdes som et klokt valg ikke å gjøre store endringer i den liturgiske musikken. Menigheten vektla ikke å fokusere på stedegenhet og utarbeidet derfor få nye stedegne tekster der dette kunne gjøres.

Respons underveis og godkjenning fra biskopen opplevdes dog knapp og kontrollerende og samsvarte ikke til den prosessorienterte arbeidsformen som reformarbeidet la opp til.

De nye liturgiene er nå godt innarbeidet i Høvik menighet. De liturgiske leddene med respons/dialog leder-menighet fungerer godt med tanke på involvering. Konfirmanter og ungdomsledere på ledertreningskurs deltar regelmessig som medliturger sammen med tekstlesermedliturg. Dette har styrket involveringsdimensjonen på gudstjenestene.

Reformarbeidet med innføring av nye liturgier har ikke endret merkbart antall gudstjenstedeltagere.

Menigheten la ned et betydelig arbeid i reformarbeidet. Når menigheten ser på resultatet lokalt i Høvik menighet i forhold til de overordnede intensjonene nasjonalt for dette reformarbeidet kan det diskuteres om utfallet av arbeidet står i samsvar med ressurser og tid lagt ned i dette.

Menigheten er tilfreds med vedtak i Kirkemøte om fem hovedserier for den liturgiske musikken.

Status til og revisjon av liturgiene under kapitlene Del I; Kap II: Hovedgudstjenester på søn- og helligdager, Kap III: Andre gudstjenester bestemt av kirkeåret og kap IV: Andre gudstjenester uavhengig av kirkeåret – alle i Gudstjenestebok for Den norske kirke, vedtatt av kirkemøtet 1986-1991 bør avklares og gjennomføres snarest.

Høringstema 2: Almennelige bestemmelser for hovedgudstjenesten

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Almennelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Det bør utarbeides en gudstjenestebok for vår kirke. Løsbladsystemet er upraktisk i lengden, der ark har tendens til å bli slitt eller bli borte. Prinsippet bør være en gudstjenestebok med sin grunnordning med kan-ledd/alternativer. Dette vil åpne opp for gudstjenestearbeid og gudstjenestepraksis i menighetene der lokalt engasjement og lokal kontekst får avgjørende innflytelse på gudstjenestelivet.

En slik gudstjenestebok vil forenkle prosessene med godkjenning av de lokale grunnordningene som etter menighets syn bør gis til prost på delegasjon fra biskop.

Dersom det er uenighet knyttet til gjennomføringen av den enkelte gudstjeneste mellom prest/kantor og menighetsråd bør biskop være ankeinstans.

Høringstema 3: Justeringer i hoveddel I. Samling, ledd 1 – 8

Vedlagt følger menighetens fortløpende kommentarer:

3a: Ledd 1 Forberedelse:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

3b: Ledd 1 Forberedelse:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

3c: Ledd 2 Inngangssalme:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

Det bør i ordningen presiseres hvilken karakter inngangssalmen skal ha, jfr ordlyden i Gudstjenesteboken 1992: «"Lovsang eller salme som svarer til kirkeårstiden"».

Det bør også presiseres i ordningen, eventuelt i spesielle bestemmelser, om bruk av bibelske salmer, slik det var i forrige gudstjenestebok

Kommentert [The1]: Jeg savner også at det sies noe i ordningen (eventuelt i spesielle bestemmelser) om bruk av bibelske salmer, slik det var i forrige gudstjenestebok. Bl.a. at Bibelsk salme kan brukes andre steder enn som Graduale.

3d: Ledd 3 Hilsen:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes med følgende kommentar:

Når det er dåp i hovedgudstjenesten bør man også kunne bruke «I Faderens og sønnens ...» som inngangssord, gjerne kombinert med «Nåde være med dere ...».

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

3e: Ledd 4 Samlingsbønn:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes. Menighetsrådet er av den oppfatning at lokal samlingsbønn med syndsbekjennelse kan utarbeides for eksempel til bruk i fastetiden.

Høringsspørsmål 3 f: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

3f: Ledd 5 Syndsbekjennelse:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes med følgende kommentarer/endringsforslag:

- a) Innledningsleddet: «L: Guds barmhjertighet er stor» bør også bli et kan-ledd som avgjøres lokalt brukt eller ikke.
- b) Faste lokale syndsbekjennelser bør også i fortsettelsen kunne godkjennes.
- c) Formuleringen «La os bøye oss for Gud og be om tilgivelse» fra gjeldende liturgi bør også være et kan-ledd. Introduksjonen, motiveringen og formidlingen av hva som inngår i syndsbekjennelsen ville kommet best til uttrykk i formuleringen. « La oss bøye oss for Gud, bekjenne våre synder og be om tilgivelse». Denne formuleringen bør derfor også tas med som et kan-ledd.

3g: Ledd 6 Bønnerop kyrie:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

3h: Ledd Lovsang gloria:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes med følgende kommentar: I instruksjonen til dette leddet bør det presiseres at en annen lovsang hentes fra de vedtatte ordningene for liturgisk musikk, med henvisning til hvor disse finnes.

Menighetsrådet forutsetter at de andre formene for Gloria, og som er å finne i Gudstjenesteboken 2011, bli videreført.

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Ja, Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet til punkt 3i tilsluttes.

Høringstema 4: Justeringer i hoveddel II. Ordet, ledd 9 – 17

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II. Ordet?

4 a: Ledd 9 Første lesning og Ledd 11 Andre lesning:

Menighetsrådet er av den oppfatning at menighetssvaret «Gud være lovet» bør være et kan-ledd. I Høvik menighet er dette godt innarbeidet og fungerer involverende i gudstjenesten.

4b: Ledd 10 Bibelsk salme:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

4c: Ledd 12 Evangelium :

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

4 d: Ledd 13 Preken:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes med følgende kommentarer/endringsforslag:

Når prekenteeksten ikke er evangelieteksten bør det presiseres i instruksjonen hva som menes med formuleringen «her eller på annet sted».

Lovprisningen avslutningsvis bør være en kan-ledd.

Eller-alternativet bør være: «Lovet være Fader, Sønn og Hellig Ånd, vår skaper, frigjører og livgiver». Dette forslaget korresponderer da med formuleringene i ledd 3.

4 f: Ledd 15 Salme:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

4 i: Ledd 17 Forbønn for kirken og verden:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes med følgende kommentarer/tilføyelser:

Bønnevandring som en del av nattverdsfeiringen bør være et kan-ledd. I Høvik menighet har vi erfaring på at dette fungerer involverende særlig i gudstjenester med nattverd for små og store (familiemesser). I slike tilfeller bør kort informasjon gis før utdelingen av brød og vin.

Vedr «Vi minnes de døde»:

Menigheten mener at takkementet i bønnene etter at navn og alder er lest opp bør innarbeides i denne bønnen. Formuleringen for dette kan hentes fra bønnealternativene i kirkens gravferdsliturgi.

Vedr. «fastekollekten»:

Det bør utformes en alternativ fastekollekt. Den gjeldende – og eneste - er svært begrenset i forhold til de temaer og motiver som fastetiden og fastetidens samler og bibeltekster utfordrer den gudstjenestefeirende menigheten på.

Høringstema 5: Justeringer i hoveddel III. Nattverd, ledd 18 –21

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Vedr utdelingsform:

I menighetens hovedliturgier er det innført intinksjon/gående nattverdsfeiring når det er dåp i høymessen. Når det ikke er dåp er praksis kontinuerlig knelende nattverdsfeiring med særkalker. Dette fungerer godt og er godt innarbeidet. Menigheten er av den oppfatning at utdelingsform avgjøres lokalt.

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes med følgende kommentar/endringsforslag:

Fader vår etter 1920-liturgien bør inn i ordningen.

Fredshilsen Pax, som bør være en kan-ledd, bør flyttes til før Brødsbrytelsen. Dette gir en bedre flyt i liturgien og overgangen til Angus Dei blir mer distinkt.

Vedr «kropp/legeme»:

Hvilken formulering som brukes bør i fortsettelsen være lokalt bestemt.

Dersom kropp velges blir det inkonsekvent med «legeme» i erklæringsordet etter nattverden.

For å være konsekvent i omtalen av Kristi nærvær i brødet bør derfor et kan-ledd knyttet til erklæringsordet være: «...nå gitt oss sin kropp og blod....»

Vedr «kalk/beger»: «Kalk» bør opprettholdes. Ulike konnotasjoner med «beger» gir ikke hjelp til forståelse/bedret kommunikasjon med nattverdsdeltagerne.

Vedr. erklæringsordet:

Det bør også her være en kan-ledd der forslaget fra NFG i høringsdokumentet s 20 tas inn. Dette erklæringsordet korresponderer godt til de ulike nattverdsbønnene som tar opp i seg nattverdteologiens mangfoldige temaer. NFG's forslag ivaretar dette anliggende. Vår lutherske søsterkirke i Sverige har tilsvarende formulering i begge sine to alternativer til erklæringsord i sin nye og gamle Kyrohandbok. Dette reflekter i så måte at NFG's forslag avspeiler god luthersk nattverdspraksis og teologi.

Hørings spørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Ja, endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

5f: Ledd 21 Måltidets avslutning:

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

Høringstema 6: Justeringer i de enkelte nattverdbønnene

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes.

Høringstema 7: Justeringer i hoveddel IV. Sendelse, ledd 22-25

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Endringsforslagene med begrunnelse i høringsnotatet tilsluttes med følgende kommentar7endringsforslag:

Eller-alternativet: L/ML: »Gå i fred. Tjen Herren med glede» bør også, som alternativ 1. være en dialog.